

Драчук Ю.З.

Д.е.н., професор кафедри менеджменту

Снітко Є.О.

К.т.н., доцент, зав.каф.менеджменту Луганський
національний університет імені Тараса Шевченка,
м.Старобільськ, Україна

Monika Jaworska

PhD, prof. International Personnel Academy,
Marshal's Office of the Silesian Voivodeship (Poland)
(Маршалковское управление Силезского воеводства)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ЯК ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кліматичні зміни на сьогодні є однією із глобальних загроз. Світова спільнота намагається надати належну увагу проблемам клімату. В прийнятій в Україні «Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року» відзначається, що загроза екологічної безпеки відбувається й формується у зв'язку зі значним рівнем забруднення атмосферного повітря, водних і земельних ресурсів, недосконалої системи державного нагляду та недостатньої ефективності моніторингу навколишнього природного середовища. А недостатня увага до викликів, спричинених наслідками зміни клімату, як відзначається в доповіді Програми розвитку ООН про стан людського розвитку за 2019 рік, «сприятиме соціальній нерівності, підриватиме демократію, викликатиме зрушення та нестабільність, що в кінцевому підсумку становитиме загрозу перспективі досягнення Цілей сталого розвитку» [1]. Питаннями змін клімату стурбоване все суспільство, відбуваються численні форуми, наради, конференції, де приймаються відповідні рішення. Так, в роботі «Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії» [2] підкреслено, що згідно звіту Міжурядової асамблеї зі зміни клімату (2007 р.) «Антропогенно спричинені зміни клімату — це реальність. Можливо, вони накладаються на природні зміни, що, поєднуючись, здійснюють такий резонансний вплив». «Стримати зміни клімату технічно і економічно поки ще можна - з передбаченням і прогнозуванням на основі сучасних наукових досягнень змін клімату, розробкою плану заходів і послідовної їх реалізації». В роботі Bielova, O.[3] відзначено, що сталий стратегічний розвиток підприємства в умовах кліматичних змін сприймається як різновид соціально-економічного стратегічного розвитку підприємства, що здійснюється в гармонії з природним середовищем. Екологічний та кліматичний менеджмент на сучасному підприємстві в процесі його сталого стратегічного розвитку впливає на організаційну культуру підприємства; управління природними ресурсами; управлінням безпекою; управлінням життєвим циклом продукції.

Ефективність кліматичного та екологічного менеджменту залежить від рівня кваліфікації персоналу; мотивації керівництва та персоналу; забезпеченості ресурсами; рівня відповідальності на підприємстві. З зовнішніх факторів ключовими є норми та закони про охорону навколишнього середовища на макрорівні та участь стейкхолдерів на мікрорівні. При оптимально продуманому та спланованому впровадженні кліматичний та екологічний менеджмент має значно збільшувати прибуток підприємства та виробничі потужності, сприяти формуванню проявів сучасної екологічної культури. В роботі [4] зазначається, що екологічний менеджмент, як складова загальної системи управління підприємства, функціонує на загальноприйнятих управлінських принципах. При цьому можуть бути використані, як пропонується, два підходи: першим передбачається зосередження підприємств на виконанні прийнятих на законодавчому рівні норм та правил; другим передбачається система мотивації до здійснення екологоорієнтованої діяльності і сприяння виникненню інших конкурентних переваг для підприємства. Найширшого використання в Україні мають інструменти екологічного менеджменту - екологічна експертиза та екологічний аудит, що регламентуються Законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про екологічну експертизу». Екологічна експертиза має гарантувати екологічну безпеку з визначенням ступеня екологічного ризику і безпеки запланованої (здійснюваної) діяльності. Система екологічного менеджменту має бути доповнена державним екологічним контролем, де у такому випадку він може стати основою до вирішення проблеми підвищення якості продукції, забезпечення охорони праці та навколишнього природного середовища, підвищення ефективності менеджменту якості та загальної системи управління. Відношення до кліматичної загрози відзначено на прикладі Польщі [5]. Зокрема в межах ООН у Польщі, в місті Катовіце, з 3 по 14 грудня 2018 р.. відбулася 24-а Конференція сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Вона привернула до себе увагу світових ЗМІ, з багаточисленними дебатами на тему клімату, що розгорнулися між країнами. Вона важлива для України і має своє ставлення до цього Польща. Головна ціль Конвенції – не допустити небезпечного впливу діяльності людини на клімат Землі. Йде перегляд національної мети країни в протидії кліматичним змінам. Оновлення мети потребує моделювання економіки, орієнтованої на відмову від викопного палива. Після напружених переговорів учасники Конференції з питань клімату в польському Катовіце погодили Робочу програму, в якій домовилися про те, як вони будуть виконувати узгоджену в 2015 році Паризьку кліматичну угоду.

Література:

1. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р.

2. Дідух Я.П. Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії. Вісник Національної академії наук України. - 2009. - № 2. - С. 34-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2009_2_12.

3 Bielova, O. Особливості кліматичного та екологічного менеджменту та маркетингу як основа сталого стратегічного розвитку сучасного підприємства. Вчені записки університету «Крок», (3(63), 109–115. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-109-115>.

4. Комаринець С.О., Подольчак Х.С. Перспективи впровадження екологічного менеджменту на підприємствах України. «Актуальні проблеми менеджменту в умовах сучасних викликів» (ІваноФранківськ, 7-8 квітня 2021 року): Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 2021. 165 с. С.15-17.

5. Іван Дудник, Екологічний маскаррад: Позиція Польщі щодо змін клімату 19.12.2018 від uifuture. Український інститут майбутнього.